

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 1—2.

Januari—Februari

1846.

1. Original-Afhandling.

Anteckningar under en resa i Umeå, Piteå och Luleå Lappmarker sommaren 1845, af N. J. Anderson.

Nedanstående utdrag ur den dagbok jag förde under en i naturhistoriskt hänseende företagen resa till ofvannämnde Lappmarker, har jag beslutat meddela, dels derföre, att en framställning af vegetationens utseende på de särskilda lokaler jag besökt möjligen skulle gifva en tydligare föreställning om den Lappska florans skaplynne, än hvad som vinnes genom blotta uppräknandet af dess naturalster; och dels derföre, att en kort berättelse om den väg jag vandrat kunde blifva likasom en marsch-route för de botanister, hvilka drifvas af håg att framdeles sjelfve se och studera naturen i fjellbygderna af vårt fädernesland.

I sällskap med Prof. P. F. Wahlberg och Kandidaten C. G. Löwenhjelm, afreste jag från Stockholm d. 28 Maj, och anlände den 1 Juni till Umeå. Våren var ännu ovanligt ringa framskriden; björkarne i Stockholms skärgård stodo ännu lika nakna, som den mark, hvarur de skjöto; men ju mera vi närmade oss norden, desto grönare tycktes landet blifva, desto mera vårlikt. Ty isen hade drifvits ner och samlat sig i Ålands haf, derifrån sändande kalla fläktar öfver den kringliggande trakten, förqväfvande för den späda vegetationen. — För en resa blott och bart i botaniskt hänseende företagen kan väl detta synas nog tidigt att komma till fjells; men vill man efterforska värinsekterna, har man i sigte en så lång färd, som den, hvilken förestod oss, och önskar man i vårdrägt och ungdom studera åtskilliga växter f. ex. *Salices*, så är detta den lämpligaste tiden.

Från Umeå togo vi den 2 Juni vägen nordost inåt landet, och förbi Gästgifvaregårdarne Hissjö, Tafvelsjö, Rödå, Degerfors, Hjuken, Ekorreselet och Ekorreträsk framkommo vi d. 4:de till Lycksele. Den 13 mil långa vägen dit från Umeå var i allrahögsta grad besvärlig, såsom körväg betraktad; få voro de ställen der, ur den förtvinande och enformiga tallskogen, några leende utsigter vid kanten af elfven eller små insjöar visade sig, och lika torftig var vegetationen. *Salix Lapponum*, *nigricans* och *phylicifolia* vecklade nu ut sina hängen, *Eriophorum vaginatum* och *polystachion* blandade sin hvithet med *Andromedæ polifoliæ* skärhet, och *Stereocaulon paschale* täckte med sin täta skorpa de sandiga skogsmarkerna. *Rubus arcticus* och *Viola epipsila* började bli allmänna, *V. canina* försvann småningom. Vid Ekorreselet (sista stationen i Westerbotten) mötte *Salix myrtilloides*, *Calamagrostis lapponica* och *Carex globularis*; *Ledum pal. β latifolium* och *Betula nana* fyllde kärren, och af *Sal. nigricans* förefans många monströsa stånd, der ståndarne utvuxit till klubblika massor än 2-flikade, än blott 2-delade med hvardera fliken knappbärande, båda formerna om hvarandra. *Botrychium rutaceum* och *Lycopodium alpinum* observerades dessutom.

I Lycksele vid Ume-elfven belägna kyrkoby tillbragte vi 6 angenäma dagar, minnesvärda ej blott för den utomordentliga gästfrihet hvarmed vi der bemöttes, utan ock för de fynd vi der gjorde. Sjelfva platsens läge är ej naturskön. Just i brynet af den skog, som i en oöfverskådlig massa fyller trakterna mellan Ume- och Öhr-elfvarne, ligger den så kallade Surdikesmyren, steril och ödslig, men märkvärdig derföre att det var här, som Wahlberg först fann *Salix versifolia*. Det lyckades mig dock icke att, oaktadt flitig efterforskning, finna reda på den, lika litet som på *Carex parallela*, hvaraf Prof. Zetterstedt ock blott funnit ett hanstånd! Dessutom förekommo derstädes *S. myrtilloides*, hvilken nu som bäst utvecklade sina sköna gullgula hängen, *Viola epipsila* med krithvita blommor och ovanligt stora blad, *Scirpus cæspitosus*, som nu började allestädes blifva allmän, och *Schoenus albus* (tvifvels-

utan dess nordligaste gräns). *Carex livida* bildade ett blått öfverdrag på den djupa dyn. På den torra blott af en liten ås afdelade sandbacke, som härifrån sänker sig nedåt elfven, ligger kyrkan, omgifven af en stor mängd kyrkbodar, samt andra böningshus. Vid norra ändan af denna "småstad" gör Ume-elfven en krökning, bildande sålunda en udde, hvarpå den fordna kyrkan stod. På denna "gamla platsen" finnas: *Lychnis alpina*, *Trollius europæus*, *Salix depressa livida* (allmän i skogstrakterna) och *Saussurea alpina* — bredvid *Convallaria majalis*; och vid dess strand (Afvaviken) *Mentha lapponica*, men så vidt jag vet, alltid utan blommor. Lundar af *S. phyticæfolia* och *Lapponum*, ännu nakna, fyllde denna låga udde, midt emot hvilken, på andra stranden (Agavanäset) man träffar *Viburnum Opulus* (som ock här lærer hafva sin gräns). Ume-elfven rinner så förbi Lycksele bred och grund tills den stupar brusande och hvitskummig utföre den imposanta Hälleforsen. Det är sagdt (Zetterstedts resa p. 59 &c.), att *Ranunculus lapponicus* skulle i bäcken från Nydal vara en allmän växt: jag fann den ej, och af den äfven såsom allmän uppgifna *Salix glauca* blott en enda buske. Men märkeligaste fyndet har blifvit gjordt af Provincial-Läkaren Dr. Hallström vid en liten sjö (Almykkärnen kallad för den mängd af *Epilob. angustifolium* = Almykke, som der förekommer) litet i nordvest från platsen, neml. af *Galium suaveolens* i mängd. Han meddelade mig ock att han samlat *Saxifraga Hirculus* på Stöttingsfjellet (i en myr mellan Risträsk och Bäcksjö), *Sonchus sibiricus* vid Nordmaling och Håknäs, samt lemnade mig exemplar af *Norna borealis*, nyligen upptäckt af en mamsell Rhen vid Stensele, $\frac{1}{4}$ mil norr om kyrkan utmed Ume-elfven, bland Hägg på gräsbevuxen mylla (den blomstrar annars på mossslupen mark) *). Vid sjelfva

*) En kamrat här sagt mig, att den ock blifvit funnen i Wilhelmina Socken; och af Kyrkoh. Ullenius i Jockmock samt Past. Adj. Læstadius har jag emottagit underrättelse att den upptäckts på 3:ne nya lokaler i södra delen af Jockmocks socken. All anledning är således att denna *Norna*, som länge betviflades såsom svensk, döljer sig mångenstädes i de nordliga trakterna.

prästgården stod ett exemplar af samma tall, som jag omnämmt i afhandlingen om Quickjockesfloran. Den har med sina i afskiljda kransar samlade korta och breda barr redan på långt håll ett kuriöst utseende; men då kottarne ej förete någon olikhet, kan den ej vara annat än en bildning, upkommen deraf, att de barr, som setat mellan dessa kransar, småningom bortfallit, hvaraf i de täta knölarne ännu spår synas. Den förekom sedermera allmänt nog blandad med den vanliga, igenom hela det skogiga Lappmarken, ända upp till Arjeploug. — Jag har här vid Upsala observerat densamma.

Den 10 Juni afreste vi från dessa triffiga ställen, rodde i båt ett stycke på elfven, vandrade en skogsmårka förbi den dånande Betseloforsen, vid hvars strand *Astragala* och *Lychnis alp.* nu blommade, och framkommo, efter att ånyo hafva rott litet, till Betsle nybygge. Färden fortsattes sedan genom en $\frac{3}{4}$ mils lång skog (i hvilken *Viola mirabilis* och *Salix glauca* blommade bredvid den nu först mötande *Aconitum septentrionale*), förbi det stora, fruktade Bålfallet, ånyo fram till elfven. Men innan vi dit hunno, observerade jag huru bredvid gångstigen ett kärr lyste så eget blågrönt; jag skyddade dit, och fann — *Carex bullata* (eller rättare *C. rhyncophysa* Fisch.), ny för Lapplands Flora. I rankiga båtar hunno vi Gransele, och derifrån roddväg, med undantag af $\frac{1}{4}$ mils gång-mårka, till Kattisafvan.

Ume-elfven, så mycket vi af den sågo, är ful; ej Lule-elfvens leende, bördiga stränder bekläda den; nakna sandsträckor fylla här yttersta kanterna af de enformiga skogarne, hvilka trängt sig fram för att i det grunda vattnet spegla sina susande toppar; stenar och klippor ligga hopade öfverallt och afståndet mellan de väldiga försarna är obetydligt. Och så äfven med folket; förmögenheten är mindre allmän, och äfven hos dem, som härutinnan stå framom mängden, röjer sig en temlig liknöjdhet för ett bekvämare och bättre lefnadssätt.

I Kattisafvan dröjde vi nästa dag. Der var ett godt tillfälle att studera en mängd *Salices* i vårdrägt; ty i vester omgafs byn af täta pilsnår, der en massa former af *Salix phylli-*

cæffolia, *Lapponum* och *Capræa*, men i synnerhet den förstnämnda, högeligen frodades. På den östra låg ett-kärr, der jag först såg *S. versifolia*, hvilken nu, jemte *S. myrtilloides* och *Lapponum*, var i sin bästa ungdom; der stod ock en i hög grad besynnerlig *Carex*, utan tvifvel *vaginata*, men hanaxet var än kompakt klubbformigt, än uplöst i många, uprätta, en axlik vippa bildande grenar af blotta frögömmen, så att växten var tota dioica. Den förekom i allrastörsta mängd blandad med den rätta *vaginata*, hvars utseende den annars i allt egde. *Carex Buxbaumii* stod i tallmon, samt *Rumex aquaticus!* vid polär.

Den 12 Juni begåfvo vi oss vidare elfven uppföre. I en lundmark, hvilken vi förbi en fors måste genomvandra, observerades *Convallaria majalis*, *Hierochloa odorata* och *Sorbus aucuparia glabra*. Vid nybygget Åskiljan lemnade vi Ume-elfven, och rodde inuti och uppföre Jukt-ån, ännu i intet hänseende mindre än Ume-elfven, men mycket vackrare än denna. I Badstueträsk, dit vi efter en liten vandring ankommo, dröjde vi nästa dag. Hade vid Kattisafvan varit ymnigt af *Sal. phylicæ-folia*, så herskade deremot här *S. Lapponum*, upträdande (jemte *leucophylla*) under de mest förvillande former; *S. depressa* stod med nyss utvecklade alldeles glatta kapsler; *Botrychium rutaceum*, *Pedicularis Sceptrum* (med unga bladrosetter) och *Sal. glauca* blefvo ymnigare. — Den 14:e Juni var en besvärlig dag. Så länge vi fingo i båtarne färdas uppföre Juktån, och se huru *Trollius* i brynet af de silfverhvita pillunderna förgyllde den gröna gräsmattan, var färden angenäm; men snart börjades den 1½ mils långa skogsvandringen, der den omärkliga stigen förde än öfver knaggliga stenrammel, och än öfver oöfverskådliga och djupa myrmarker, tills vi trötte framkommo till Lomfors' usla nybygge, hvarifrån vi ånyo, i en hästigt storm och skarp köld, satte ut på Juktan, omgifven af långt ut i den nu flödande elfven växande snår af *S. Lapponum*. Från Lomfors, dit vi efter mycket besvär kommo, fortsattes vandringen till Sandsjö, och genom jätteskogar, nu af nybyggarnes utrotningsbegär brände, här och der genomskurne af dystra, ofantliga myrer, fram till Sandsele. Klen var den bostad vi här fingo,

hvarföre vi dagen derpå bröto upp, och, än gående, än roende på Windel elfven, förbi Stensund sent omsider nådde det från Lycksele $13\frac{1}{2}$ mil aflägsna Sorsele.

Sorsele kyrkoplats ligger på en holme, kringfluten af den ståtliga Windeln. Betraktar man landskapet från den höjd, hvarifrån man kommer ditvandrande, så visar sig elfven nedanför, slingrande i många bugter, danande holmar dystra af barrskog, men med stränderna fyllda af pilläckar. På de sakta upåtsluttande sidorna resa sig berg, den ena kedjan öfver den andra, till dess att i fjerran blott en blå hvit rand utmärker snöfjäl-
len. Sorsele har ingen storartad belägenhet; men efter en vandring, sådan som den vi nyss fullbordat, var det upfriskande att se åtminstone något täckt. Vi dröjde här öfver den för mig särskildt minnesvärda 16:e Juni, och på de exkursioner vi gjorde kring gårdarne anmärktes *Calltha* här blommande i ymnighet (den hade förut varit ovanligt sparsam), *Calamagrostis Halleriana* jemte *Carex festiva* och *aquatilis*, *Juniperus nana* bredvid *Linnæa* i skogen, och i uttorkade pölar en ovanligt stor och bredbladig *C. ampullacea*, dock ännu ej mogen.

Den 17 Juni inträdde vi i Piteå Lappmark och hunno den dagen till Mullholmen i Uddjaur. Vi hade då gått närmare 4 mil i den genom kullfallna träd besvärliga skogen, öfver djupa vattenfyllda myrer, förbi de fattiga och enstaka nybyggena Mäskenoive, Gargajaur och Sebnesjaur, och först fram på morgonen hunno vi, efter 1 mils rodd, till Mullholmen. Såsom för färden nya hade jag kring Gargajaur observerat *Tussilago frigida* och *Ran. lapponicus* båda nu blommande, och vid Sebnesjaur mötte *Sal. lanata*. Sedan vi något hvilat oss, rodde vi öfver det återstående af Uddjaur, gingo förbi Korroqueik, rodde så öfver Navijaur och framkommo, gående $\frac{1}{4}$ mil genom en oländig skogsmark, till det $6\frac{1}{2}$ mil från Sorsele belägna Arjeploug. Det vattensystem, vi till en del nu öfverfarit, består egentligen af 3:ne genom forsar sammanhängande stora sjöar: Hornafvan, Uddjaur och Stor-Afvan. Den första och den sista kommer jag snart att beskrifva, nu något om den mellersta.

Det är en rund sjö, tätt öfversållad af "så många öar, som det finnas dagar i året" (enligt Lapparnes utsago); grund och stenig är den svår att passera för den som ej varit der förut, men dock skön; ty här ser man för första gången fjellen i sin hvita bländande skrud, huru de glänsa fram i vester och skjuta upp sina vidunderliga toppar.

Här vid öfra gränsen af *Regio sylvatica* kan stället vara att taga en öfversigt af den trakten. — Vid ordet Lappland fäster man vanligtvis ett begrepp af något ödsligt, hemskt, om ock man medgifver att naturmärkvärdigheter der kunna finnas; och det är sannt, om man då blott afser skogsregionen. Genomkorsad af de stora elfvarne, som störta ned från snö- och isfalten uppe på fjellarne, samt genomskuren likasom af ett nät af från skogssjöarne utlöpande bäckar och åar, uptages hela den öfriga delen af oöfverskådliga skogar, så mycket nemligen, som ej dränkes af de hiskliga myrer, hvilka breda sig kring skogssjöarne. Blott här och der resa sig några berg med kulliga, högst sällan kala bjässor, och når man någon höjd, så öfverskådar ögat blott oändliga sträckor af talltoppar eller myrängder. Naturen är här mycket fattig; ty i dessa skogar — hvilka med hvarje år glesna allt mer och mer, både genom nybyggarnes förvållande, hvilka med brand vilja drifva Lapparne och renarne från sitt grannskap, och genom de häftigt rasande stormarne, — trifvas få eller inga växter: Ljung och Blåbärsris, samt här och der någon *Sal. depressa livida* täcka den sandiga grunden. Och dessa myrer, dit få våga sig, fyllas af *Curices* till täta, hvasslika ängar, mellan hvilka *Menyanthes*, *Nuphar intermedium* och *Eriophora* blanda sig, likasom de för dem egna *Sal. myrtilloides* och *versifolia*, *Juncus stygius* i södra delen ymuig jemte *Saxifraga Hirculus*. Men vid de raskt brusande elfver och forsar lefver lifvet. Här upslår nybyggaren sin stuga, på allt längre och längre afstånd från grannen, ju högre upp man kommer, och här prunkar en, åtminstone relativt, rik vegetation. Längs stränderna sträcka sig pillundar, och mellan dem stå *Viola biflora*, *Saussurea alpina*, *Aconitum septentrionale*, *Geranium silvaticum*, *Astragalus alpinus*, m. fl.

Arjeplog ligger på en steril backe vid sydliga utloppet af den stora sjön Hornafvan, kring hvilken en mängd fjell ofvan trädgränsen höja sig; strax i norr, blott en half mil aflägsset, är det höga Kaltisbout, längre i nordvest fjellen kring Löfmock, hvita och majestätiska; men i söder blotta skogsmarker, öfversållade med skogs-kärner. — Vi dröjde här 4 dagar. Min första omsorg var att besöka den bakom platsen i den nyssnämnda skogsmarken belägna *Galgkärn*, der Læstadius upptäckt *Sal. funmarkica*. En hel dag ströfvade jag i alla riktningar genom den otrifliga marken; *Sal. myrtilloides*, *versifolia*, *glauca*, *Lapponum*, *phyllicæfolia* och *depressa livida* funnos der ymniga och mångformiga; men ingen, som jag kunde hänföra till den jag sökte. Der funnos ock: *Carex Buxbaumii*, *Tussilago frigida* och en monstrositet af *Rubus Chamæmoris* med mångdubbla blommor, liknande hvita törnrosor. Tvenne gånger bestogs Kaltisbout; hvilken utsigt derifrån! Vid foten breda de 3:ne stora sjöarne sina af månghundrae öar betäckta ytor; uddar, grönkädda och besynnerliga, skjuta här och der ut, genomdragna af kala fjellåsar; i vester blänka Peliekaise och Tjitjak, och längst vid horisonten (på 15 mils afstånd) i norr de bakom Quickjock belägna Portisfjellen. Måne det i Skandinavien gifves ännu en dylik vy? Kaltisbout höjer sig ett par hundra fot öfver trädgränsen; och här helsade oss välkomne en fjellvegetation, skön med sin *Azalea procumbens*, *Diapensia*, *Juncus trifidus*, *Luzula spicata* och *arcuata*, *Calamagrostis lapp.*, *Hierac. alpinum*, *Gnaphal. norvegicum* och *Menziesia*. Från detta fjell sågo vi "solen dansa om midsommarsnatten".

Öfver den, för sitt af häftiga vestanstormar lätt uprörda vatten, illa fruktade och djupa Hornafvan begåfvo vi oss den 23:dje Juni, för att i fjellen vid dess norra ända göra några vårexkursioner; ty vid denna tid började det bli vår derstädes. Vi hunno den dagen ej längre än till det 2 mil aflägsna, på sjöns norra sida belägna fjellet Ischak. Från en liten lundmark, frodig af *Aconitum sept.*, *Melandrium diurnum* och *Geran. sylvaticum*, höjer sig ett väldigt af stora block bestående sten-

rammel, och ur detta åter fjället med sina mot söder brant nedstupande sidor och öfverhängande klippspetsar. En ovanlig och rik vegetation upträder här; ovanlig derföre, att flera oväntade, sydligare växter, såsom: *Ribes rubrum*, *Hieracium præaltum fallax*, *Arabis Thaliana* och *hirsuta*, *Carex ornithopoda* och *Luzula multiflora* här växa tillsammans med nordligare, såsom: *Carex atrata* och *alpina*, *Echinosperrnum deflexum* och *Viola montana* ymniga, *Sal. lanata*, *Primula stricta*, *Draba hirta* (en massa former), *Saxifr. nivalis*, *Cerastium alpinum* och *lanatum*, *Veronica saxatilis*, *Silene rupestris*, och många flera. Andra dagen hunno vi, förbi Svartberget, der *Pedicularis lapponica* och *Dryas octopetala* ymnigt blommade, fram till den 7½ mil långa Hornafvans nordvestra ända, och herbergerade in oss i ett uselt näste, Gäckviken, Læstadiernas stamort. Dock är dess belägenhet herrlig. Från stränderna af den smala vackra viken upreser sig i sakta sluttning Peliekaisin (= Örfjället), till stor del beklädt af lummig björkskog. Öfver den skjuter det ännu något litet upp, och bildar så ett slätt fält, determinerad af de 2:ne topparne, som lika öron, gifvit fjället sitt namn. Vegetationen måtte här vara rik. I dess skogklädda dalar prunka lundar af *Salices* i synnerhet af *lanata*, som i snart sagdt ogenomträngliga snår förgyllde och försilfrade (med sina hängen och blad) stora sträckor; *Struthiopteris*, *Stellaria nemorum*, *Viola biflora*, *Archangelica*, *Sonchus alpinus* och *Carex festiva* dolde sig i deras skugga. Uppe på fjället hade vegetationen ej ännu (d. 25 Juni) kommit sig särdeles före. *Carex rigida* skjöt nu strån och rudimenter till ax, *Diapensia* och *Menziesia* blommade sparsamt; men uppe vid snövattnet lyste *Ranunculus nivalis* ymnig mellan *Andromeda hypnoides*, *Alsine biflora*, *Sibbaldia*, *Avena subspicata*, *Cardamine bellidifolia*, *Salix herbacea* (allt ännu outveckladt); och mellan topparnes stenar frodades *Luzula arcuata*. En storartad och majestätisk utsigt öppnade sig från den ena af dessa fjellspetsar. Det var, som stode man på en medelpunkt rundt kring hvilken den herrligaste amphiteatraliska panorama bredde sig. En oändlig fjellmassa begränsade horisonten: i sö-

der fjellen i Umeå Lappmark, än bara och jemna, än snödigra och mångloppiga: Kåxa, Zvaipa voro de märkeligaste. Nedanföre dem slingrade sig Lais-elfven, ståtlig och skönstrandad, utfallande i Windeln; och mellan den samt fjellet, hvarpå vi stodo, låg en 2 mil vidsträckt skogsmark, kullig och dyster, full af sjöar och vattendrag, utgjutande sig än i Lais-elfven och än i Uddjaur. I vester syntes de hvita Gaitsvalli och Tjallesvardo, samt hela den fjellsträckning, hvilken utgör det svenska utskottet af Kölen; och i norr låg bakom den ås af Tjitjak, som i mångfaldiga skapnader drog sig längs Sädvare och Hornafvans flöden, fjellen i Luleå Lappmark — och Sulitelma. Men bakom oss, ner i sydost, bredde sig ett skogland, med sjöar (de 3:ne förut nämnda) och strömmar, och här och der en naken bergstopp.

Den största exkursion vi här uppe gjorde var till Adolfsström. Vandrande öfver Peliekaisis slata fjällfält, nedstego vi småningom i den högt belägna skogsmark, som sträcker sig ända fram till Lais-elfven. Otaliga åsar genomdraga densamma, och göra vägen i hög grad besvärlig, särdeles som der icke är någon brist på vidsträckta stenrammel, och snårupfyllda myrer. Vid bäckrännilar blommade nu i ymnighet *Tussilago frigida*; och *Menziesia* samt *Juncus trifidus* voro allmänna på torra platser. Utföre en brant björkbacke nedkommo vi, efter denna 2 mils mödosamma vandring, till Adolfsström. Här var fordow, och ej så länge sedan, en silfverhytta; malmen hämtades från det 5 mil aflägsna Nasa-fjellet och nedfördes sedan om vintren till kusten. Den måste snart öfvergifvas, och nu stodo byggnaderna nästan ikullramlade, grushögar voro lemningarne af hyttan, och der lif och verksamhet rådt — bodde nu en enda nybyggare. Vi dröjde här öfver nästa dag, och ställde derunder vår färd till några öar uppe i elfven. Belägne tätt under de af stora snöfalt täckta fjellen Kåxa och Zvaipa var det besynnerligt att här se en sådan yppighet i vegetationen. Stränderna omgärdades af täta, naturliga häckar af *Salix phylicæfolia* och *Lapponum*, mellan hvilka frodiga ängar sträckte sig bevuxna af *Alopecurus alpestris* (ovanligt utmärkt af sitt korta, tjocka, svartaktiga, långborstade ax, gula antherer, glatta

merändels knäböjda strå, med långa upblåsta slidor af bladens (3) dubbla längd), *Rhodiola rosea*, *Myosotis alpestris*, *Bartsia*, en till alla delar hvit albinos-form af *Thalictrum alpinum*, *Cerast. alp.*, *Saussurea* och *Astragalus alpinus*. Ett häftigt regn dref oss snart hem; trakten kring gården var mycket stenig och hyste blott några former af *S. glauca*. Dagen derpå vandrade vi tillbaka till Gäckvik. — På en annan utvandring åt Löfmocks vid en nordligare vik af Hornafvan belägna bönekapell, dit Lapparne samlats att fira bönedagen, samt upp till ett stort och herrligt vattenfall, som Skellefte-elfven här bildar, fanns *Salix myrsinites* nere i ett skogskärr, *S. glauca* — *myrsinites* (en uppenbar hybriditet, växande mellan båda arterna), den alpina formen af *S. hastata*, *Oxyria digyna* och *Saxifraga aizoides* i klippremnor. Vår afsigt hade varit att nu begifva oss in i sjön Sädvar och upp till Silbojock, samt undersöka de högre fjellen i Piteå Lappmark; men dels började vädret att antaga ett hotande utseende, och dels voro de båtar, som Lapparne med stor möda skulle kunna anskaffa, till den grad bristfälliga, att det varit ett trotsande vågstycke att anförtro sig åt dem. Ej heller lönade det mödan att verkställa vår önskan att bestiga det på andra sidan om Löfmock belägna fjellet Tjitjak, då vi hörde att ofantliga myrer försvårade den högst besvärliga uppgången, och vi dessutom utan tält, som vi sakuade, ej kunnat tillbringa någon natt denna årstid uppe bland drifvorna. — Derföre, då tjocka regndigra dimmor insvepte fjällen ända till fötterna, så att knappast skogarne syntes, begåfvo vi oss tillbaka till Arjeploug, dit vi återkommo den 1 Juli. Vid Sakkavaara, under Kaltis-bout belägna, nybygge observerades *Sal. glauco-phylicæfolia*. Tvenne dagar dröjde vi nu i Arjeploug för att ställa oss i ordning för långfärden till det 13 mil aflägsna Quickjock. Jag gjorde derunder ånyo ett försök att påträffa *Salix finmarkica*, men förgäfves. *Cornus suecica* stod nu i full blomning.

Den 3:dje Juli bröto vi upp från Arjeploug, rodde öfver Hornafvan, förbi Sakkavaara nybygge, bort under Äschakfjellet, stego der i land och genomvandrade den 1½ mil breda skogen,

genom hvilken, fylld af myrer och kullfallna trädstammar, fjellet Ardnabout sträcker sin östra ända, bort till sjön Rappen, i hvilken vi rodde fram till det på en utskjutande udde belägna vålmående nybygget af samma namn. *Salix versifolia* hade jemte *myrtilloides* och *Lapponum* varit ymnig i den genomvandrade skogen. — Från Rappen rodde vi följande dagen öfver sjön, genomvandrade skogen som bekläder östra slutningen af Waddoive, hunno så till Skärfa-sjö, genom hvilken Pite-elfven leder sitt vattendrag. Ur Skärfa rodde vi in i den stora och stormiga Tjekelvas; här öppnade sig en ny, en hel fjellsyn: i söder lågo de till en början som en vågbalk jemna Bartourtefjellen, men snart, i vester, runda och spetsa de sig till snöfjäll af vidunderliga former; der sammansmälta de med Raskats-fjellen, som, höga och hvita, fylla den vestra fonden och i norr förena sig med Gaitsats samt i öster med det låga Arvas. Så rodde vi öfver den breda, nu spgellugna Tjekelvas, och lade i land tätt under Ramau. Svart och dyster reser sig lodrätt ur vågorna dess fjellmassa. I nordvest och sydvest utsänder den en mängd afsatser bildande murar, hvilka framtill sluta sig tillsammans i ett hörn, ej olikt en jättelik, raserad riddareborg. Förfärligt mödosam var vägen af $\frac{1}{2}$ mil, innan vi hunno en skogslapps kåta, under det lodrätta nedstupande Akkapakta, der vi, grymt plågade af milliarder mygg, tillbragte en ingalunda afundsvärd natt. Den 5:e Juli fortsattes vandringen. Så snart vi hunnit, under idkeliga regnskurar, sträfva upføre Akkapakta, kommo vi in på ett fullkomligt fjellfalt, med sina myrer kring de små sjöarne, och sina förkrympta björklundar. Från dalen, som fylles af Rissa-sjön, stego vi uppföre det jemt sluttande och snart skoglösa Gaitsats. *Ranunculus nivalis*, *Gnaph. alpinum*, *Alsine biflora* och *Veronica alpina* blommade nu; *Lychuis alpina* och *Saxifraga stellaris* i knopp, var det enda vi sågo i botaniskt hänseende. Men från ryggen af fjellet sågo vi Quickjocks-trakten.

Det var en oförklarlig känsla, med hvilken vi återsågo dessa herrliga fjell, som 1843 blefvo oss så kära, så förtrogna. Luften omkring dem är så ren, föremålen draga sig närmare

hvarandra; och måne de icke äfven på menniskan utöfva denna dragningskraft? måne ej deraf kan förklaras den kärlek bergsfolk hysa till sitt hemland? — Utföre Gaitsats nådde vi dalen, der gränsen går mellan Piteå och Luleå Lappmarker, bestego Skiäldavaara, och utför dess brådstörtande norra sida ner till kanten af sjön Peurajaur, midt i hvilken, på en holme, låg det täcka nybygget af samma namn. Växter, som i trakten deraf observerades, voro: *Ranunc. lapponicus*, en mängd former af *Saxif. glauca*, *phyllofolia* och *lanata*, *Luzula arcuata* och *parviflora*, samt kring byggingarne stora och naturliga ängar af *Alopecurus alpestris* (lika distinkt och utmärkt som vid Adolpfsström). Natten mellan d. 6:e och 7:e Juli tillbragte vi med att genomvandra skogen, som betäcker fjället Lastaks slutning mellan Peurajaur och Saggatjaur, och hvarest i kärr anmärktes *Ran. lapponicus* samt *Pinguicula villosa*. Bittida om morgonen hunno vi äntligen, öfver den stormiga Saggat, lyckligt till det sköna Quickjock.

Den, som vill se fjellvegetationen i sin största rikedom; den, som vill njuta den storartade anblicken af de evigt snöklädda fjellen med sina gigantiska och ändå sköna former spirande upp öfver leende lundar, speglade i kristallklara vågor, fjellen med molnen på sina hjässor och blommor kring sin vida rund; eller den, som blott vill resa för att kunna säga sig sett det skönaste — åtminstone i Lappland —, alla dessa må besöka Quickjock, och ingen skall finna sig bedragen i sin väntan. — Stället är ej här att, om jag ock kunde, söka måla den leende, den vördnadsbjudande naturen i hela sin storartade gestalt. Här vill jag blott i korthet rita grunddragen till Quickjocks vegetation.

Templet, omgifvet af några få hus, ligger i djupet der 2:ne dalar möta hvarandra och Saggatjaur. Den ena af dessa, genomskuren af Tarrajocks flöden, bildas af de stora fjellen Wallivaara, Gaiskaivo, Njunnas och Tarrikaisin (räknadt från öster till vester) på sin norra sida, och Njammats, Själlapoult, Wuoka och Staika på sin södra. Den andra, vattnad af Kamajocks forsar, bilda Walli på den södra och Porrti, Zäkkok på den norra si-

dan. Der nu dessa 2:ne elfvar mötas bildas ett litet skönt, bördigt Delta af lummiga öar, genomskurna till snart sagdt oändlighet af koncentriskt slingrande flodgrenar. Genom dessa floders vatten uppkommer Saggatjaur (som ger ursprunget till lilla Lule-elf), och på dess norra sida resa sig Snjærrak och Kassa-vaara, och på den södra Njammats och Lastak. — Det är nu i denna dal och på dessa öar — Lapplands paradis kallad, "och detta med rätta"! — som en ymnig vegetation af lägre fjellväxter förekommer, såsom: *Gnaphal. alpinum*, *Erigeron uniflorus* och *elongatus*, *Valeriana officinalis* foliis ternis, *Bartisia alpina*, *Sceptrum Carolinum*, *Gentiana nivalis*, *Cornus suecica*, *Archangelica*, *Trollius*, *Aconitum*, *Stellaria nemorum* och *crassifolia subalpina*, *Cerastium alpinum* och *glabratum*, *Epilob. lineare*, *Rhodiola rosea*, *Rubus arcticus* och *castoreus*, *Menziesia coerulea*, *Salices*, *Calamagrostis Phragmitoides* och *lapponica*, *Carices*. (Jag hvarken här uppräknar en mängd allmänna fjellväxter, eller söker att i vegetativt hänseende karakterisera de olika lokalerna, i detta hänseende hänvisande till afhandlingen: *Plantæ vasculares circa Quickjock Lapponiæ Lulensis*). Men vandrar man upp på de närbelägna fjellen möter en helt annan vegetation. Närmast intill Quickjock ligga i vester Walli, i öster Snjærrak. Den emot Saggatjaur sluttande sidan af *Walli* (Wallibacken) beklädes af en efter eldens härjningar sig småningom repande skog, i hvars skugga trifvas: *Epilob. alpinum* och *origanifolium* *), *Calamagrostis lapponica*, *Rubus castoreus*, *Luzula parviflora*, *Myosotis alpestris*, *Saxifraga stellaris* och *cæspitosa*, *Gnaphal. alpinum* och *norvegicum* samt *Salices* i stor mängd; på sjelfva gångstigen blommar *Veronica alpina*, *Draba muricella* (ehuru mycket sparsam), *Alchemilla alpina*, *Avena subspicata*, *Gnaphalium supinum* och *Spergula saginoides*. Ändteligen når man upp på fjellets platå, som i en sträckning af 1½ mil

*) För att icke vidga denna alltför långa artikel nödgas jag till ett annat tillfälle uppskjuta meddelandet af mina phytographiska observationer rörande åtskilliga här nämnda arter och former.

bröder ut sig fram emot den 4100 fot höga Wallispiken. Nu står man inne i en fjellnatur. Högre och närmre resa sig massorna, snöfälten trampar man redan här och der, molnen gå närmare, det lägre landet ligger djupt inunder. Det vore ödsligt, vildt, hemskt — om ej här prunkade *Hieracium alpinum*, *Lychnis alpina*, *Andromeda hypnoides*, *Azalea*, *Menziesia*, *Luzula spicata*, *Diapensia*, *Saxifraga nivalis* och *steltjaris comosa* i stor mängd, *Carices* (*vesicaria alpigena*, *lagopima*, *capitata*, *atrata*, *Buxbaumii* varr.), vidsträckta snår af *Salices* (synnerligast *glauca* och *lanata*, ty *phylicæfolia* och, till en del, *lapponum* stadnade kvar vid floderna). *Juncus biglumis*, *trifidus* (jemte *Hostii*), *triglumis*, *Andromeda hypnoides* och *Lychnis alpina* fylla gångstigen, medan *Rhodiola rosea*, *Thalictrum alpinum*, *Viola epipsila* och *biflora*, *Ranunculus nivalis* bekläda bäckstränderna. Läger man härtill den högre vegetation af *Ran. glacialis*, *pygmæus*, *Cardamine bellidifolia*, *Luzula arcuata*, *Saxifraga cernua*, *Sibbaldia procumbens*, *Silene acaulis*, *Alsine biflora*, hvilken stiger upp på Wallispiken, som, af idel stenskravvel och snöfält betäckt, reser sig spetsigt hög vid fältets slut, så kan man på Wallivåra få ett begrepp om fjellens blomsterverld.

Genomvandrar man deremot de leende björklundar, hvilka bekläda Snjårraks mer sluttande sida, hvarest *Gymnadenia Conopsea*, *Cerastium trigynum*, *Saxifraga oppositifolia*, *Vahlodea atropurpurea* och *Erigeron elongatus* gömma sig, så kommer man snart upp på det kala kulliga fjellet. Der träffar man nästan samma vegetation, som på Walli; men i små myrmarker har man tillfälle att bli villrådlig om förhållandet mellan *Carex vesicaria*, *pulla*, *rotundata* och *ampullacea*, hvilka alla här uppträda om hvarandra, likasom i en brokig maskerad der den ena tagit den andras dräkt (jag vill framdeles återkomma härtill). På högsta bergskullarne träffar man i springorna, jemte *Luzula arcuata*, *Saxifraga oppositifolia* och *Cardamine bellidifolia*, äfven *Draba muricella* i ymnighet.

Vistas man i Quickjock dröjer man ej länge att besöka Njammåts-fjellet. Lik en kub reser det sig med sakta slut-

tande norrsida till en höjd af 1500 fot, och störtar sig tvärrbrant ned i öster och söder åt Saggats böljor. Det är i dessa afsatser, som en yppig märkvärdig vegetation prälar. Framdrifne på en gång af det neddroppande vattnet, och af det starkt reflekterade solljuset, frodas här *Saxifraga Cotyledon* ("Bergfrun", med sitt af blommor hvita hår sväfvande öfver afgrunden), *nivalis*, *adscendens* och *cæspitosa*, *Potentilla nivea*, *Draba hirta*, *Woodsia hyperborea*, *Hieracium boreale*, *Viola mirabilis* och *Epilobium montanum*!, *Echinosperrnum defflexum* och *Poa glauca*.

Gör man efter dessa besök, en exkursion till det $1\frac{1}{2}$ mil i vester från Quickjock aflägsna emot Tarrajock nedstupande fjellet Njunnats, så kan man af dess rikedom komplettera sina samlingar och sitt nöje. Likasom Njammats närer det i sina tvärstupande, södra branter (der *Fragaris vesca*, *Arabis hirsuta*, *Paris quadrifolia* och *Anthyllis vulneraria* nå trädgränsen!) en ymighet af fjellväxter, hvartill komma: *Veronica saxatilis*, *Aira alpina*, *Saxifraga aizoides*, *Rosa cinnamomea*, *Draba Wahlenbergii*, *hirta* och *muricella*, *Carex rupestris* och *Aspidium Lonchitis*; men på dess platå och topp, mellan stenarna, blomma: *Campanula uniflora*, *Andromeda tetragona*, *Pedicularis hirsuta*, *Luzula glabrata*, *Rhododendron*, *Erigeron alpinus*, *Dryas*, *Salix ovata* och *polaris*, *Cerastium trigynum* och den för Svenska Floran nya *C. latifolium*.

Sådan är i största korthet vegetationen kring Quickjock.

Sysselsatte med en sådan naturs studerande dröjde vi här till den 23 Juli, görande exkursioner till mer eller mindre aflägsna punkter, allt efter som väderleken tillät det; ty allra största delen var i hög grad regnig och ruskig, samt derigenom hinderlig, synnerligast för de entomologiska insamlingarna. I slutet af denna månad reser Komministern upp i högfjellen för att predika för Lapparne på deras Bönedag. Jag och Kand. Löwenhjelrn medföljde honom nu på denna vandring; och då den sedermera fick den utsträckning att jag genomvadrade en stor del af Luleå Lappmarks högre fjelltrakter, tror jag en

vidlöftigare framställning härom för Botanister ej skola sakna allt intresse.

Försedde med tält och öfriga förnödenheter, hvilka transporterades af 7 renar, vandrade vi uppföre den tröttande Wallibacken, hän öfver slåta Walli, och nådde Wallispiken. Det var den trakt, jag förut många gånger gått; men nu öppnade sig en helt annan. Vi nedstego i den biskeligt enformiga afgrund, som bildas mellan fjellen Walli och Gaskaivo. Å ömse sidor resa sig de grå, hvitfläckade fjellmassorna, och nere i djupet under snövalLEN brusar en strid fjellfors, som hastar att utgjuta sig i Tarrajock. På bara ställen mellan stenarne påminde ännu *Ranunculus glacialis* och *Saxifraga nivalis* om att lifvet ej utestänges af snögränsen, och sköljda af det nedsorlande fjellvattnet från drifvorna, dolde sig tufvor af den lika lila som rara *Phippisia algida*. När vi hunnit ur denna ödedal stego vi öfver lösa kullerstenar och hällar utför Tarrikaisins sluttning ner till det leende Roudnas-fjellet. Men innan vi passerat den snöbro, under hvilken en strid bäck dånade, mötte oss den sköna synen af *Arnica alpina*, sparsamt prydande glareösa kullar, hvita af *Dryas*, *Draba muricella* och *Wahlenbergii*; i ett kärr bredvid växte *Saxifraga rivularis* jemte *Carex pulla* ymnig, och mellan stenarne frodades *Salix polaris*. Under Roudnas uppslogs tältet, ett häftigt slagregn afbröt min undersökning af branterna, och om natten snöade och stormade det förfärligt. Morgonen derpå fortsattes vandringen upp på Roudnas, ner på ett slätt, ödsligt fält omgifvet af snöfjellen på alla kanter, der *Andromeda tetragona* lik Ljung beklädde en hel kulle jemte *Pedicularis hirsuta*, som nu började blifva allmän. Vadande öfver Kamajock, som här, i sitt ursprung, flödade ur den lilla sjön Puoetisjaur, sneddade vi öfver sluttningen af de stupande fjellen (= Puoetisbacken), der *Pinguicula alpina*, *Wahlenbergella apetala* och *Draba alpina* nu först insamlades, och trädde upp på det nedanförlägnade Welkespoult utsträckta fjellfältet Karraneskoppi, genomvattnad af en mängd nedstörtande bäckar. Här var en vidunderlig anblick. Till höger reste sig

en mängd fjellspetsar, klädde af ofantliga snöfält och myrfaller snö; längst i söder spirade det ståtliga Staika upp ur dlem dal som grönskande och skön genomslingrades af Tarrajock. Det var en underlig förenig af frisk natur och död ödemark. På Karaneskoppis sterila, isbrända fält insamlades *Wahlbergella apert.* *Camp. uniflora* och *Gnaphalium carpathicum*, som ymnigt nog förekom här och der. Vid slutet af detta fält stego vi utföre en brant backe, vadade öfver Wassjabäcken och slogo upp tältet på en grönskande gräsplan tätt under den ena af de 3:ne snödigra Wassjakullarne. På dessa gräsplaner stodo *Carex (epigejos?* jag återkommer en annan gång till den) och *Gnaphalium carpathicum* i oförliknelig ymighet och prakt. Ehuru det sakta regnade besteg jag om qvällen fjellet, och belönades med fyndet af *Carex (?)*, *Pedicularis flammea*, *Salix myrsinites*, *Andromeda hypnoides* albinos-form, *Alsine stricta*, *Silene acaulis floribus albis magnis* (angående en dylik af Rudbeck afritad form se Bot. Not. 1841 p. 54), en mängd *Drabæ*-former m. m.

Tredje dagen gick vår vandring i början uppföre Wassjakullarnes nedra afsatser, der *Gnaph. carpathicum* och *Wahlbergella* frodades, upp på ett fält, som, naket och genomskuret af en mängd sterila sandkullar, sträckte sig 2 mil framåt. I söder höjde Kirkivaara sina dubbla, isiga kupoler, jemte Alas snömassor skymmande Wirihjaur för våra ögon; till höger öppnade sig efter hvarandra de hiskligaste fjelldalar man väl nåsin kan få se. På ömse sidor skjöto ofta 6 fjell efter hvarandra sina än syllvassa, än rundade och knaggliga af eviga snöfält täckta spetsar mot himmelen, och mellan dem, djupt ner i den öde afgrunden, dånade brusande vattenfall. Och midt framför oss i den nordliga fonden reste sig Alkavaara, och bakom det topparne af fjellen bortåt Torneå Lappmark. — Fältet hvarpå vi befunno oss, kallas Tjågnåris, och på de nyssnämnda kullarne sökte jag länge och fönn slutligen af *Arnica alpina* ymniga bladrossetter men få blommor, der de skönt gullgul förgyllde den sterila sandåsen. Här och der bredde sig myrer bevoxna med fjellformer af *Carices* (synnerligast *aquatilis*, som

här, i en mängd former, är talrikast af alla), och från Rissabergem nedstörtade den brusande Rissabäcken. Den öfvervada- des, och på andra stranden fann jag den för Lappland nya *Salix ovata*. En ovanlig vegetation af *Salix lanata*, *glauca*, *myrsinites* och *Lapponum*, jemte *Myosotis alpestris* omgäfvade nedra loppet af nämnde bäck, ovanlig derföre, att då vi lemna- de Quickjocksdalen hade ock dessa arter lemnat oss. Sedan vi väl öfverfarit den af ett besynnerligt blågrönt vatten fyllda, djupa Alkajaur, uppstego vi på Alkavaara, resans mål. Fordom, när under Hermeliuska tiden silfver här bröts, hvarefter ännu syntes ett par små gropar, uppbyggdes ungefär på midten af fjellet en slags kyrka. Stora stenar bilda den fyrkantiga byggnaden, täckt af ett passabelt brädtak. Om altaret och det inre vill jag vara fåordig; i skjul der fjällräfvar och måsar året om (denna enda dag undantagen) hålla sin bostad, och hvarefter spåren voro alltför färska, får man ej begära någon prakt. Härinne på den nakna marken togo Lapparne, som redan samma afton talrikt anlände, sin bostad, koka sitt kaffe och uppgöra äktenskap eller andra *affärer*, och fira, dagen derpå, halft liggande sin Gudstjenst. — På den exkursion jag anställde upp åt fjellet och nära intill snöfälten, som läcka den 4756 fot höga hvita Alkaspiken, anmärktes: *Poa laxa*, *Camp. uniflora*, *Gnaph. carpath.*, *Drabæ*, *Wahlbergella*, *Pedicularis flamma* och *hirsuta*, och en mängd andra. Det var i allmänhet ej rikt, men hvad som fanns förekom i temlig ymnighet. — Då på eftermiddagen följande dagen Lapparne fullgjort sina pligter emot Gud och Pastorn, och denne sednare jemte min resekamrat återvände till Quickjock, styrde jag med en tolk och en vägvisare, båda bärande matsäck och vextpapper, bortåt Wiri- hjaur. Vi följde loppet af bäcken, som, bred och grund, rinner ut från Alkajaur. På en liten holme midt uti den, der vi efter vädningen stannade, insamlade jag i ymnighet *Wahlbergella apetalä*, och uppkom snart på Rissabergens nedre fot. Mellan de talrika myrmarkerna drogo sig branta åsar af kullerstenar och jordslask, der blott en torftig vegetation fanns af *Carex*

pulla, ustulata och *Buxbaumii*, till dess vi, efter en den allra-besvärligaste vandring, nådde under Alafjellet. Ända fram till Wirihjaur, hvilken skymtade i fonden, och långt bort i norr öppnade sig en dal, begränsad i söder af Ala, i norr af Maddoives höga spetsar, genomskuren af Alkajock, och fylld af den yppigaste pil- och starr-vegetation. Här förekom i temlig ymighet *Pedicularis flammea* och *hirsuta*, *Carex capitata*, *microglochin* och *parallela*, *Juncus arcticus*, *Pinguicula alpina*, *Wahlbergella opetala*, och öfriga allmännare fjellväxter. I den Lappkåta, som mellan pilbuskarne vid flodsstranden stod uppslagen, tillbragte jag en dräglig natt, till kl. 3 på morgonen, då vi, plågade af moln af mygg, öfver sumpmarker och pilsnår nådde Wirihjaur.

Stilla, som en spegel, låg nu Stormarnes sjö (det betyder namnet), och i dess yta målade sig Norges fjellvall med de isigt gnistrande glaciererna Tulpajegna och otaliga andra fjelltoppar sträckande sina ofantliga snöfält ända till sjöns stränder. I norr reste sig Allaks massor, i vester skjöt Stora Titir ut sitt smala långa näs, och i söder höjde Kirkivaara, Jolli, Kåbrinoive, Stora och Lilla Thokin samt Kajsats sina spetsar. Det var en rysligt skön anblick. Ty att stå midt inne i sådan storartad natur, midt framför dessa omätliga massor af berg och snö och is och vatten, der måsars och änders skrän äro de enda ljud som förnimmas, en ödemark, hvarifrån människan måste fly, — detta inger på en gång förundran och fasa. — I en ypperlig båt rodde vi ut; sjön, nyss lugn, häfde för den lätta vinden snart höga och blågröna böljor, men de drefvo oss så mycket snarare in till målet: Sirkaloukt, en vik vid Wirihjaur's sydöstra hörn. I en kåta som Menlös — den bland alla Tourpon-Lapparne rikaste, emedan han skattade för hela södra Wirihjaur'slandet — uppslagit bland de pillundar, hvilka gifvit viken sitt namn, inlogerade jag mig, görande bekantskap både med en Lapps gästvänlighet, och med den natur, som utmärker dessa fjell, centralpunkten för Sverges nordliga bergssystem.

Min första omsorg var att besöka det närmast liggande Kajsats. Det är ett rundt, ej synnerligen högt fjell; nu var det ej

beklädt af mycken växtlighet, ty snön, hvilken nu som bäst började uptina, hade alldeles bortfränt de platser, som snövattnet ej öfversvämmat. Dess nedra fot var tufvigt bevuxen af vanliga *Carices*, *Aira alpina*; högre upp stod *Betula humilis* sparsam i bergsspringorna, och af *Veronica alpina lasiocarpa* fann jag ett exemplar på ett mycket torrt ställe. Från den af snöfält alldeles beklädda toppen syntes Ålmajalosjegnans glacierer och Sulitelmas spetsar helt nära, riksröset stod tydligt på Tulpajegnans isfält, och de Norska hafsfjellen voro ej aflägsna. — Kajsats skjuter ut i Wiribjaur några uddar, Kajsatsnjuuni kallade. Småsjöar, med myrer omkring sig och grusiga åsar mellan sig, fylla den annars jemna marken. I myrerna fann jag *Carex rariflora* och *parallela* jemte en mängd *aquatilis*-former, och på de grusiga åsarne: *Carex pedata* och *Draba muricella*. *Carex nardina* och *Arenaria humifusa*, som Ångström 1837 der samlat, kunde jag, oakadt all använd flit, ej upspåra. — Gent häremot reser sig, den ena afsatsen på den andra, stora Thokin. Liksom på alla fjell var den nedre plattåen grönklädd och pilrik, med en brokig vegetation af *Pedicularis flammea*, *Wahlbergella*, *Carex rariflora* och former af *rigida*, *pulla* (deraf en med hanaxet androgynt!); de högre afsatserna deremot pryddes af *Draba alpina*, *Wahlenbergii* och *muricella*, *Dryas*, *Oxyria*, *Koenigia islandica* ymnig här och der vid bäckrännilarne, *Epilob. organifolium*, *Andromeda tetragona* (bakom en enda klippa), *Ranunculi*, *Saxifragæ* (blott ej *Cotyledon*). De högre topparne voro kala och fattiga, likasom fjellelets södra mot sjön Skaptajaur sluttande sida, der blott på fuktiga ställen *Carex rariflora* var allmän. Men det af alla intressantaste fjellet var Lill-Thokin, skiljdt från det förra blott genom en föga märkbar dal. Utom de pilar, hvilka annars äro allmänna (*glaucæ*, *Lapponum* och *Phylicæfolia* ytterst sparsam), stod der *S. arbuscula* i stor mängd; gräsplaner på dess sluttande sidor hyste *Wahlbergella apetala*, *Chamorchis alpina*, *Rhododendron* redan utblommad, och bland de stenar som beklädde toppen (der för öfrigt *Poa laxa* och *flexuosa* utgjorde en yppig gräsmatta, beströdd af *Alsine stricta*,

Carex pedata, *Draba muricella* och *Potentilla nivea*) letade jag länge efter *Arenaria humifusa*. Sedan jag och min vägvisare tittat i hvarje den minsta skrefva, fuuno vi ändteligen några få exemplar på de ställen, der jorden var blottad genom nedrasade stenar. Här kröp den med sina greniga rotfibrer, knappt ännu öppnande de små hvita blommorna. På de gräsplaner, hvilka klädde den sida, som sluttar ned emot Thokiforsen, stod *Coeloglossum albidum* och *viride* (med röda blommor!) i ymnighet, *Dryas* ytterst storblommig (då den deremot uppe på toppen haft ytterst små, men i intet annat hänseende skiljda), *Astragalus Oroboides* och *Oxytropis lapponica*, båda sparsamma, *Gymnadenia Conopsea*. I ett nedauför liggande kärr frodades en yppig *Caricis*-vegetation af *ustulata*, *pulla*, *parallela*, *rariflora*, *microglochii* och *atrata*.

Sedan jag nu, så fullständigt tiden tillåtit, undersökt denna trakt kring Wirihjaur's östra och södra kust, ernade jag mig åt den vestra. Det var sent en qväll jag lät ro mig från Sirkaloukt; regn och storm hindrade oss att den natten hinna fram till Titir, utan vi måste under en klippa invänta morgonen och lugnet. De kommo båda — och med dem vi ock till Titir. Här, i Wirihjaur's vesthorn, utgjuta sig i 2:ne vikar 2:ne bäckar; Titir-bäcken i vester mellan fjellen Lill-Titir och Kirkivaara, samt Stallädno mellan Kappis och Kirkivaara, hvilket sednare således ligger mellan dem båda. Nu hade det varit min afsigt att upføre Stallädno intränga till Jolli, Staddak och Sulitelma; men från fullgörandet af denna min lifliga önskan hindrades jag af 2:ne skäl: dels ville den ene af mina bärare på intet villkor längre vara från hemmet (han var klockare i Quickjock, hvarest man till Söndagen behöfde hans ljudeliga stämma), och dels hvilade tunga töcken öfver de inre dalarne, helt och hållet undanskymmande fjellen, och det var icke hopp att väderleken, som nu en gång kommit in i regntakten, skulle förbättra sig. Jag måste derföre nöja mig med att botanisera på de nämnde fjellen, och i sakta mak anträda återfärden till det 10 mil aflägsna Quickjock. På Lilla Titir var en yppig vegetation; björkar, som jag saknat ända från Wallivaara, före-

kommo här i lundar så höga, att man från en tufva kunde överblicka hela småskogen; men det var dock skog, sådan man vid 1790 fots höjd rimligtvis kunde vänta sig. Här förekommo vid bäckstränder: *Juncus arcticus* ymnig blandad med *Astragalus Oroboides*; af *Salices* många besynnerliga former; på kullarnes toppar *Drabæ* och *Rhododendron* i massa bredvid *Oxytropis lapponica*, samt i lunderna *Anthriscus sylvestris*!! — Nu begåfvo vi oss till Kirkivaara. Det ges i hela Lappland efter mitt förmenande, icke något fjell, som i botaniskt hänseende hyser en så rik, så mångformig vegetation, som detta. Mig var det, af förut nämnda skäl, ej förunnadt att bevandra det mer än på dess norra, östra och vestra sidor, men hvad jag der fann, berättigar mig fullt till ofvan gjorda påståenden. Med uteslutande af de allmänna växterna, vill jag här lemna en fullständigare öfversigt af dess vegetation, på det att man måtte kunna göra sig en föreställning om hvad Lappsrikedom vill säga.

Likasom på alla fjell visar sig ock här den intressantaste olikhet i vegetativt hänseende vid olika höjd. Från Wirihjaurstrand sluttar fjellet i en sträcka af $\frac{1}{2}$ mil upåt, den ena kullen vid den andra. I afsatser, breda såsom vanliga ängar, hvilka löpa rundt omkring dess sidor, höjer det sig allt mer och mer, tills det bildar 2:ne kupollika massor, nästan alltid höljda i moln. Brant störtar det sin nordvestra sida ned till den underliggande dalen, fortlöper i en sträcka af $1\frac{1}{2}$ mil i sydvest, en sammanhängande ås, med tusentals bäckar nedströmmande från dess kammen betäckande snöfält, och slutar tvert i en stor väldig topp, resande sig högre än de omgifvande fjellen. — På denna nedra sluttning prunka: *Aconitum*, *Trollius*, *Stellaria graninea*, *Melandrium diurnum*, *Geranium sylvaticum*, *Rubus arcticus*, *Oxyria digyna*, *Hieracium alpinum*, *Viola epipsila*; vid bäckarne stå *Archangelica*, *Cerastium trigynum*, *Gnophalium supinum*, *Tussilago frigida*, *Veronica alpina*, *Koenigia islandica*, *Pinguicula alpina*, *Primula stricta*, *Draba alpina*, *Ranunculus glacialis*, *nivalis*, *pygmæus*, *Alsine stricta* (?), *Epilobia*, *Rhodiola*, *Saxifraga nivalis*, *rivularis*,

stellaris, cernua, oppositifolia, aizoides, Juncus arcticus, biglumis, triglumis, Salix myrsinites. Afsatserna, än hårda och jemna, bära Campanula uniflora, Diapensia, Azalea, Veronica saxatilis, Carex pedata och capitata, Kobresia scirpina, Rhododendron, Erigeron uniflorus, Pedicularis hirsuta, Draba muricella och Wahlbergii, Cerastium alpinum och latifolium, Potentilla nivea, Andromeda hypnoides och tetragona, (Arnica alpina), Luzula arcuata och spicata, Salix herbacea och polaris, Chamorchis alpina; än grönklädda, fyllas af Pedicularis flammea, Oxytropis lapponica, Astragalus Orobooides, Gnaphalium carpathicum, Draba hirta, Wahlbergella apetala, Alsine biflora, Coeloglossum albidum och viride, To. fieldia borealis; och än sumpiga, hysa en rik Carex-vegetation (microglochin, ustulata, atrata, capitata, parallela m.fl.) synnerligast former af och mellan rigida och aquatilis (om hvilka mera en annan gång).

Om ock således detta fjell hyser en yppigare växtlighet än andra, så äro de dock i allmänhet ungefär af enahanda karakter allesamman. De ligga nemligen alla i dalarnes mynnigar, hiskliga stormar rasa i dessa trakter och föra med sig från alla håll partiklar af jord och vegetabilier, frön och rötter, hvilket allt hopas på hvad föremål som står stormen i vägen. Och när så på denna från alla håll samlade massa snövattnet dryper ofvan ifrån snödrifvorna, och solljuset värmer och drifver, framspirar en otroligt yppig, men ganska likartad vegetation. Kirkivaara, som är högst, och beläget i hörnet af Wiribjaur, samt i håll för alla vindar, får af nämnde orsaker den rikaste.

Sedan jag slutat den angenäma granskningen af detta herrliga fjell, ställde jag kosan till den nedanför dess midt belägna sjön Pollaure, det enda kända växtstället för *Carex bicolor*. Långe och under störtskurar vandrade jag omkring den; tann intet. Bedröfvad fortsatte jag vägen, — men då jag enade lemna den öfversta sjön (ty der finnas 2:ne af samma namn), träffar jag den sköna växten på en liten kulle. Just der från det branta Stenberget (Kirkivaara kallas så, för de ofattliga stenblock, som beständigt rulla ned från dess topp) en snöbäck

störtade sig in i det vestligaste hörnet af den sydligaste Pollaure, hade af sand bildats en liten fuktig kulle, i hvars kanter den lilla växten ymnigt böjde sina brunhvitt skiftande ax på det spensliga strået.

Ända fram till slutet af Kirkivaara höjde sig landet, der bildande en kam, som utgör vattenskillnaden mellan Stora- och Lilla-Lule-elfvens flodtilllopp. Men innan jag hann dit, anmärkte jag en liten myr, alldeles röd af *Eriophorum russeolum*, ej förut funnen i Luleå Lappmark. Den växte tillsammans med *E. capitatum* och *vaginatum*, hvarföre vattnets jernhalt lærer ha föga inflytande på dess röda ull! På den hårda vägen upp till nyssnämnde kam insamlades *Campanula uniflora*, *Alsine biflora* med rödlätta blommor, *Draba alpina* samt *Pedicularis flammea*. Uppe på höjden låg en liten sjö (Fästajaur) hvarur Tarrajock leder sitt upphof. Det hade varit vår mening att vandra jemte loppet af denna flod, och så komma till Njunns, hvarigenom jag satts i tillfälle att undersöka den visserligen till det yttre föga inbjudande dock oundersökta dalen. Men då vi skulle öfvervada floden befanns den af det myckna regnandet så strid, att ingen möjlighet gafs att komma öfver; och hade det ock så varit, så vore det tvifvel underkastadt om de bäckar, som nedforsade från fjellryggen söder om Tarrajock, tillåto fri passage. — Vi måste därför afstå från äfven den föresatsen, och i stället sträfva opp för fjellslutningen i norr, och så nedanför Wassjakullarne komma in på samma väg vi färdats åt Alkavaara. Vi hade hoppats, att der vi nu, vid öfvervadrings-stället, befunno oss, träffa på en Lapp, och få dröja en liten stund (det var nu midnatt); men han hade nyss slagit ner sina tältstänger och dragit dädan, hvarföre vi nödgades undan de millioner mygg, som svärmade och stungo här nere i dalen, så fort vår trötthet det medgaf, fly opp på fjellen. — Allt detta nämner jag, för att erindra hvar och en, som reser så uppe i hög fjellen, att skaffa sig tillförlitliga underrättelser om Lapparnes vistelseort, eller ock, hvilket är bäst, föra med sig tält. Ty vill han ej ett af de 2:ne, antingen marteras af myggen i dalarne eller frysa på fjellen, så — måste han mar-

schera. Dock är det något svårt att i Lapplands fjell agera "den vandrande Juden".

Så fick imellertid jag göra, och utan någon hvila, annan än den någon sten för få minuter lemnade, streta af på hemvägen. Den har jag förut i det närmaste beskrifvit, och jag var sannerligen ej i det tillstånd att nu närmare granska densamma. Under Welkespoult insamlades *Carex rotundata* ymnig i ett kärr, och *Arnica alpina* mellan stenarna, der ock *Gnaphalium carpathicum* nu som bäst på nära quarters höga stjelkar utvecklade sina blommor. — Jag önskar att jag i verkligheten då kunnat förflytta mig så fort till Quickjock, som jag, med gunstigt tillstånd, nu gör.

Sedan de ganska rika skördar jag på denna vidsträckta tour inbringat blifvit tillbörligen omsedde och inlagde, kvardröjde vi i Quickjock till den 13 Augusti, alltjemt fortsättande undersökningen af den rika herrliga trakten. Det intressantaste jag derunder fann var, utom en mängd *Salices*-former, en märkvärdig svit af former tillhörande *Carex pulla*, *rotundata*, *vesicaria* och *ampullacea*, hvarom mera vid ett annat tillfälle. Dessutom hade jag tillfälle att för Quickjocks-floran finna några recruter af mer eller mindre värde, dem jag vill i en särskild uppsats meddela. Och när nu vegetationen började visa spår af den allt mer annalkande höstens inflytande, bröto vi, på äkta Lapplands-manér, upp och begåfvo oss på hemvägen. Nu hade det visserligen för oss och våra gjorda insamlingar varit bekvämast att sätta oss i båt och, med undantag af högst liten gångväg, flodledes gunga ner till Luleå; men dessa trakter hade vi befarit en gång förut, och nu ville vi skåda de fjellen i sin höstdrägt, hvilka vi sågo under den annalkande våren, samt ifrån Arjeploug följa Skellefte-elfvens lopp, och sålunda få en föreställning om dessa trakter.

Den 13 Augusti togo vi derföre afsked af Quickjocks fjell och dalar och lundar och forsar, — kanske för alltid! — och på den väg vi förr vandrade från Peurajaur kommo vi nu dit. *Isoëtes lacustris* i sjön, *Prunella vulgaris* och *Calanagrostis phragmitoides* kring husen, voro de nya fynd som der gjor-

des; 2:dra, 3:dje och 4:de dagen användes med att öfver fjellen Sköldavaara och Gaitsats hinna till Akkapakta, öfver Tjeckelvas och Skärfa-sjöar till Rappen, och öfver Ardnabouts skogar till Hornafvan och Arjeploug. Det var i hög grad intressant att se huru olika fjellen nu voro emot då vi först öfvervandrade dem. På de ställen, der den nakna eller isbrända marken då knappast täcktes af ett enda grässtrå, frodades en yppig vegetation. Den bestod visserligen af allmänna växter (*Aconitum*, *Aira alpina*, *Saussurea*, *Vahlodea*, *Junci*, *Stellaria alpestris*, *Epilobia*, *Avena subspicata*, o. s. v.), men i största ymighet och mångfald förekom här *Hieracium alpinum* hvars lynne man här hade tillfälle studera. På höjden af Gaitsats, ibland de talrika pilar, som der frodades, anmärktes ånyo *Salix ovata*. Nedanför Akkapaktas branter var en ståtlig växtlighet; *Sonchus alpinus*, *Aconitum* och *Valeriana* täflade i storhet med *Salix lanata*. I sjöarne, som stå i sammanhang med Rappen, förekom i ymighet *Nuphar intermedium* (= *Spennerianum* och *pumilum*) samt en *Potamogeton* (möjligen *nigrescens*!).

Medan vi några dagar uppehöll oss i Arjeploug förnyade jag besökerna vid Galgkärn, att se om jag nu kunde finna *Salix finmarkica*. Äfven nu vandrade jag flitigt omkring i trakten. *Salix versifolia* var, såsom jag förut nämnt, ymnig; *Tofieldia borealis*, *Drosera longifolia* (ej uppgifven för Lappland, ehuru ymnig i alla Sphagna-kärr under hela vägen från Quickjock); *Juncus stygius* liksom *Scheuchzeria* i hela Lappland ymnig, *Carex limosa* (nästan mindre allmän än *irrigua*) — alla dessa fyllde lokalen — men *S. finmarkica* syutes här blifvit aflifvad. Kring stränderna af Hornafvan bekläde nu *Calamagrostis Halteriana* stora sträckor, och *Salix grandifolia* var nu utbildad.

Den 19 Augusti begåfvo vi oss härifrån, hunno efter en liten gångväg och rodd öfver Navi-jaur till Uddjaur. Denna vidsträckta sjö öfverforo vi i sydost, stego i land vid Kaskar, der Uddjaur med en fors störtar in i Stor-Afvan. Här insamlades en besynnerlig form af *Hieracium prænanthoides*. Stor-Afvan breder sig, liksom Uddjaur, mera i vidd än längd; äfven den är öfverströdd af talrika högbergiga öar; stränderna, gran-

klädda och temligen låga, erbjuda just ingen synnerligt skön anblick. Från Gullholmen, der nattlägret togs, rodde vi dagen derpå till den stora sjöns slut, der vid Afsvaviken (samma *Hieracium* som vid Kaskar, jemte *boreale*, förekom ock här) vi stego i land och började den 2 miles långa vandringen till Arfvidsjaur. Vi hade nu återkommit till dessa så ökända Lappmarksskogar, der tallarna, brände, glest spira upp än ur kulligt sandig jordmån, än ur enformigt vidsträckta myrtrakter. En krokigt formad sjö öfverfors på usla båtar; här anmärktes först *Nymphæa alba*. Midt inne i skogen ligger på ett afröjdt ställe och mellan 4 sjöar det täcka Arfvidsjaur med sin vackra kyrka; från fönstren synas de sista fjellen med sina ännu något kala hjessor, annars idel skog. Regn och storm hindrade från vidsträcktare utvandringar. *Rumex aquaticus!* stod här ymnig och gigantisk vid sjöstränderna; *Salix canescens*, en storväxt *Carex ampullacea* (dock långt skiljd från *bullata*), en mängd former af *Salices*, synnerligast *Lapponum*, stodo vid qvarnen; i åkrarne: *Lamium amplexicaule* (förut ej sedd längre än till Ångermanland), och vid husen: *Artemisia vulgaris* (ej anmärkt högre upp än vid Lycksele).

Från den ena byen förflyttade vi oss sedermera till den andra på dagsmarscher, vanligen af 2 miles längd (från Arjeplog till Arfvidsjaur är $8\frac{1}{2}$ mil och derifrån till Skellefteå $15\frac{1}{2}$ mil). De gingo nästan alla genom enformiga skogar eller ödsliga myrer; samma karakter var utpreglad hos dem alla, och föga intresse skulle det derföre medföra att vidröra hvar och en särskildt. Vegetationen består i dessa skogar nästan ensamt af *Vaccinium* och *Rubus Chamæmorus*, samt flera *Carices* och *Salix livida*; i sjöarne ligga *Nuphar (intermedium!)* och *Potamogeton natans*, och kärren lysa röda af *Drosera*, *Juncus stygius* och *Sphagnum*. Men på de behagligare och öppna ställen hafva människorna allt mer och mer slagit uppsina boningar, i hvilka trefnad och välmåga nu äro väl hemmastadde.

Vid Aborreträsk insamlades former af *Salix canescens*; *Selinum palustre*, *Lysimachia thyrsoflora*, *Erysimum cheiranthoides* (ny för Lappland!), *Galium infestum* och *Polygonum*

Comvolvulus mötte der, hvarest *Salix versifolia* och *myrtilloides* syntes upphöra. Vid Glommersträsk — en lika stor, som välsmående by, der utdikning och ängsvattning verkat mycket godt — observerades i den nedanförliggande sumpiga ängen samma *Stellaria*, som jag tagit bakom Quickjocks kyrka; och då Læstadius här samlat *Stellaria crassifolia* β *subalpina* Hn., blef mig klart att den Quickjockska var denna och dess namn af *St. juncea* bör försvinna. Besynnerligt att en hafstrandsväxt går så långt upp i landet, och endast observerats på så få och vidt aflägsna lokaler! Här odlades ock i kryddgårdar *Mentha gentilis*! På den hiskligt myrfyllda vägen från sistnämnde ställe till Långnästräsk passerade vi Lappmarksgränsen och inträdde i Westerbotten, hvars karakter är alldeles densamma, som den undra delen af Lappland: vidsträckta skogar på sandig jordmån, myrer ej sparsamt, och stora byar på bördiga lokaler. *Hieracium paludosum* blef ymnig i fuktig mark, och *Saxifraga Hirculus* i myrer. Sannolikt sträcker sig på detta afstånd från hafvet hela vägen norr åt dylika myrtrakter som dessa, och sannolikt finnes *Saxifr. Hirculus* i dem alla. Den är nemligen så vid pass funnen i Torneå, Luleå, Pitteå och Umeå Lappmarker. I skogen vid Stensele mötte *Salix aurita*, blandad med en form af *S. canescens*. *Salix livida* blef ytterst allmän. Såsom en kuriositet kan nämnas att *Chrysanthemum segetum*, förd med såd från sydligare orter, fanns blommande på vägen. *Scirpus palustris* och *acicularis*, *Juncus supinus*, *Hieracium pilosella* mötte vid Lillkågeträsk.

Den 2 September voro vi i Skellefteå. I Umeå steg jag ombord på Ångfartyget, dröjde några dagar, krank, i Gefle, der jag hade tillfälle njuta af Herr Dr. Hartmans utmärkta välvilja och lika utmärkta samlingar — och den 15 September var jag åter i Upsala.

Hvar och en, som drifves af lust att se och studera den Lappländska naturen, råder jag till att företaga en färd, dylik med den jag nu i korthet relaterat. Beqvämare kan man väl komma uppföre Lule-elf. Men, emedan folket der är vandt att

se många resande, blir den vägen kostsammare, och från båten studerar man illa naturen i de sylvatiska och subsylvatiska regionerna. Men 300 R:dr R:gs kan man beqvämt fullborda en resa, sådan som min, då man sättes i tillfälle att genomvandra 3:ne Lappmarker, och se största delen af fjällnaturen på många olika lokaler.

Och måtte hvar och, som gör den färden, blifva lika belåten som jag med min!

II. Hvarjehanda.

I. Under loppet af sistförflutna året förlorade Flora en visserligen obemärkt men ifrig dyrkare i Sverge, Komministern i Gunnilbo i Vestmanland Per Olof Liedström. Född d. 25 Aug. 1800 i Vesterås, der hans fader var Hattmakare, studerade han först vid läroverket i nämnde stad, hvarefter han vid Upsala universitet genomgick den prästerliga lärokursen. Sedermera tjenstgjorde han som pastorsadjunkt dels i Harakers församling, dels i Smedjebacken, på hvilket sednare ställe han år 1833 blef skolföreståndare, i hvilken egenskap han fungerade till Maj 1843, då han mottog Komministraturen i Gunnilbo, der krampkolik med åtföljande slag ändade hans lif d. 16 Juni 1845. — Ehuru tyst och sluten i större sällskapskretsar, utmärkte dock qvickhet och humor hans umgänge med förtroligare vänner; djupt känslig för allt skönt och ädelt var han entusiast för naturen och dess studium; redan från ungdomsåren älskade han botanik och entomologi, till hvilkas idkaude han under en sednare tid än ytterligare lifvades och upmuntrades af Prof. P. F. Vahlberg, Häradshöfding C. G. Kröningsvärd och Doktor C. J. Hartman, hvilken sistnämnde riktade hans håg åt mossorna, för hvilka han egde ett skarpt öga och som blefvo hans favoritstudium. — Saknande all enskild förmögenhet, använde han de små besparingar han kunde göra, dels till understöd åt behöfvande som visade flit och håg för studier, dels till företagande af mindre resor, såsom några gånger till fjälltrakterna i Dalarne och angränsande del af Norge samt till Kinnekulle. Han riktade Dalarnes flora med *Saxifraga rivularis*, *Ranunc. aconitifolius*, *Schistostega*, *Tayloria* och ett betydligt antal *Jungermanniæ* anmärkta i Hartmans Flora 4:e uplagan. — Ingalunda fallen för att vidt och bredt

omorda sina upptäckter var han i sina bref ytterst lakonisk, men meddelade gerna af sina fynd till andra vetenskapens älskare.

2. Professor Fries är nu sysslosatt med utgifvandet af *Summa vegetabilium Scandinaviæ*, hvaraf största delen redan lärer vara tryckt. — Likaledes håller Magr Areschoug på att låta utgifva *Phyceæ Scandinaviæ*, hvilket arbete torde komma att beledsagas af figurer.

3. Den under förlidna hösten härjande potatissjukdomen har så väl utom som inom Sverge föranledt utgifvandet af mångfaldiga afhandlingar, bland hvilka Ref. här allenast vill fästa upmärksamheten på ett af Prof. Fries i Upsala Vetenskaps-Societet hållet intressant föredrag om farsotens orsaker, hvilket blifvit dels särskildt tryckt, dels, jemte en uppsats i samma ämne af Magr Arrhenius, intaget i den af H:rr Edelsvärd och Arrhenius utgifna intressanta Tidsskrift för landtmanna- och kommunal-ekonomi och derefter äfven i andra tidningar uptagits.

4. Docenten vid Köpenhamns universitet F. Liebman har mot slutet af förflutna året erhållit titel af Professor extraordinarius. — I det Kongl. Danske Videnskabernes Selskabs sammankomst d. 19 sistl. Dec. förevisade han det af honom redigerade 41 häftet af *Flora Danica*; och i "den naturhistoriska Forening" höll han d. 12 Dec. ett populärt föredrag rörande "Dovrefjeld i naturhistorisk henseende".

5. Till Docens i Botanik vid Upsala universitet har Magr Johan August Schagerström blifvit utnämnd efter att såsom specimen ha utgifvit en afhandling *de vegetatione Uplandiæ*. — Magr N. J. Anderson hade i samma hänsigt utgifvit ett arbete afhandlande *Salices Lapponiæ*. — För båda dessa skrifter skall framdeles en kort redogörelse meddelas.

6. Hr Sv. J. Lindgren har nu ordnat och utgifvit 3:e och 4:e fasciklarne af *Musci Sueciæ exsiccati*; de innehålla många intressanta och sällsynta mossor, särdeles *Brya*; särskild redogörelse för dem skall framdeles meddelas. De kosta 4 rdr b:ko, och för deras erhållande kan man vända sig antingen till Utgifvaren sjelf, hvars adress är Lidköping, eller till Stud. L, Borgström här i Lund eller ock till Utgifvaren af närvarande tidsskrift.

7. Från vår Landsman Magr Eberhard Munck af Rosenschöld, som flera år vistats i södra Amerika, har äntligen ett af honom sjelf skrivet bref, dateradt Asumpcion

i Paraguay d. 10 Januari 1845, nyligen ankommit, enligt hvilket han redan i Paraguay gjort betydliga samlingar, för hvilkas ökande han ämnade ännu tvenne år qvarstadna i detta intressanta land, som så länge varit för främlingar otillgängligt.

8. Den i Upsala bildade Botaniska förening, hvarom underrättelse lemnades i ett bihang till N:o 12 af denna tidsskrift för förrflutna året, räknar redan omkring 40 medlemmar och en förteckning på de vexter, som den för närvarande har att till utbyte erbjuda, åtföljer närvarande nummer. Denna förening lofvar blifva af mycket gagn för vidmakthållande och utbredande af det friska lif och den ifver, hvarmed Botaniken, till följe af Prof. Fries' verksamhet och inflytande, vid Upsala Universitet omfattas och odlas.

9. Herrar Friherre Berzelius, Professorer Selander och P. F. Vahlberg komma att under Februari månad i Stockholm börja en serie af populära föredrag uti Naturvetenskaperna, hvarvid Prof. Vahlberg kommer att afhandla den egentliga naturalhistorien, förnämligast Botanik.

 Detta dubbelnummer åtföljes af ett bihang.

I Dr. Hartmans afhandling i Bot. Not. 1845 N:o 9—10 hafva följande fel sig insmygt, som torde rättas:

Sid. 138 r. 14 står det: läs de. — S. 144 r. 6 st. *sudetica*: l. *hybrida*. S. 144 r. 8, 9 st. *hybrida*: l. *sudetica*. — S. 161 r. 25 st. helre: l. helre.

BOTANISKA NOTISER fortsättas under år 1846 och, i fall det sökta understödet till deras utgifvande Nådigst beviljas, blifva de till omfånget utvidgade; prenumerationspriset blir dock fortfarande 1: 32 b:ko och kan erläggas hos Herrar Bokhandlare eller ock direkte insändas till *Herr C. W. K. Gleerups Bokhandel i Lund*, som benäget ombesörjer utdelningen och hos hvilken således alla requisitioner böra göras. — På postkontoren tillägges postförvaltarearvode. — Upsatser och notiser såsom bidrag till tidsskriften mottagas med största tacksamhet, och böra sådana adresseras till *Akad. Adjunkten Al. Ed. Lindblom i Lund*.